

POP

HINNAT NOUSUSSA TALOUDEN TOIPUESSA

ENNUSTELUVUT 2021-2022

	2019	2020	2021e	2022e
Bruttokansantuote, %-muutos	1,3	-2,9	3,5	2,6
Tuonti	2,3	-6,5	3,0	5,3
Vienti	6,8	-6,8	4,2	6,0
Kulutus	1,1	-3,1	3,0	2,3
yksityinen	0,7	-4,7	3,0	2,5
julkinen	2,0	0,5	3,0	1,8
Investoinnit	-1,6	-0,7	2,4	2,4
yksityiset	-2,4	-3,4	2,5	2,5
julkiset	2,4	11,0	2,0	2,0
Inflaatio, %	1,0	0,3	2,1	2,0
Työttömyysaste, %	6,7	7,7	7,6	6,8
Vaihtotase, % BKT:sta	-0,3	0,7	1,0	0,5
Bensa (€/l)	1,53	1,41	1,65	1,65
Korko, 12kk (%)	-0,22	-0,31	-0,5	-0,30

Talous on toipunut koronaviruksesta ripeästi ja toipuminen jatkuu myös ensi vuonna. Epävarmuutta taloudessa on kuitenkin lisännyt uusi omikron-virusvariantti, joka uhkaa pahentaa ja käynnissä olevaa neljättä korona-aaltoa. Koronaviruksen lisäksi talouskasvua hidastavat tuotannon pullonkaulat.

Omikron-variantista tiedetään vielä vähän. On hyvin mahdollista, että se sekä vaikuttaa ihmisten kulutuskäyttäytymiseen että pakottaa tiukentamaan rajoituksia edelleen. Tällä olisi selvä negatiivinen vaikutus talouden kasvuun vuoden vaihteessa ja ensi vuoden alussa. Vaikutuksia talouteen pienentää kuitenkin se, että Suomella on nyt paremmat välineet hallita virusta, sen terveysvaikutuksia ja pyörittää taloutta rajoitusten vallitessa.

Koronan vaikutukset ja erityisesti tavaroiden kysynnän erittäin voimakas kasvu ovat aiheuttaneet pulaa raaka-aineista, komponenteista ja työvoimasta sekä ruuhkauttaneet kuljetuksia. Tuotannon pullonkaulat ovat sekä hidastaneet talouskasvua että nostaneet monien raaka-aineiden ja tuotteiden hintoja selvästi.

Inflaatio eli kuluttajahintojen nousu onkin kiihtynyt selvästi. Etupäässä hinnat ovat nousseet liikenteessä ja asumisessa, mutta hintojen nousu on alkanut levitä laajemmalle. On hyvä muistaa, että korona sai hinnat laskuun vuonna 2020 ja osa hinnan noususta on palautumista koronakuopasta. Lisäksi tuotannon ongelmien helpottuminen ja kysynnän normalisoituminen hillitsevät hintojen nousua ensi vuoden aikana. Tästä huolimatta hinnat nousevat tänä ja ensi vuonna selvästi enemmän kuin mihin viime vuosina on totuttu.

Hintojen nousu heikentää kotitalouksien ostovoimaa ja lisää korkojen nousun todennäköisyyttä. Hintojen noususta huolimatta kulutus kasvaa, koska työllisyys paranee ja myös palkat nousevat enemmän kuin mihin viime vuosina on totuttu.

Talouden toipuminen ja voimakas kysyntä maailmalla näkyvät Suomen viennissä ja investoinneissa. Erityisesti viennin arvo on ollut voimakkaassa kasvussa, koska Suomen vientituotteiden hinnat ovat nousseet. Kysyntä jatkuu maailmalla edelleen voimakkaana, vaikka omikron sitä hidastaisikin alkuvuonna.

Teollisuus vastaa kysynnän kasvuun investoimalla. Investointeja hillitsee kuitenkin osaavan työvoiman saatavuus. Jo nyt avoimien työpaikkojen määrä on selvästi suurempi kuin ennen koronaa, vaikka työvoimavaltaisten palvelualojen toipuminen on vielä kesken.

KOVA KYSYNTÄ NOSTAA HINTOJA

Hintojen nousu on kiihtynyt selvästi. Lokakuussa kuluttajahinnat olivat yli kolme prosenttia korkeammalla kuin vuotta aiemmin. Koko vuoden hintojen nousuksi tulee noin 2,1 prosenttia. Osittain hintojen nopea nousu johtuu siitä, että inflaatio oli hyvin hidasta vuonna 2020 ja hinnat välillä jopa laskivat. Koko korona-ajan keskimääräinen inflaatio on edelleen alle Euroopan keskuspankin kahden prosentin inflaatiotavoitteen.

Osassa tuoteryhmiä hintojen nousu on kuitenkin jo tuntuva. Ennen muuta liikenteessä ja asumisessa. Kummassakin hintoja nostaa etenkin energian kallistuminen. Niin bensa kuin sähkönkin hinta on noussut varsin paljon.

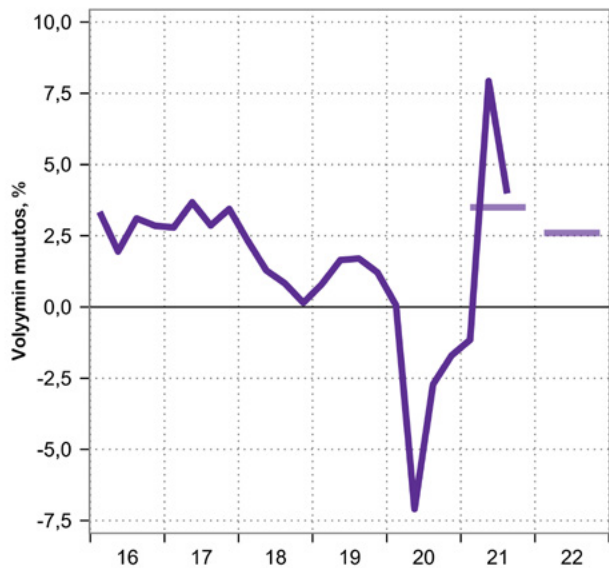
Bensa hinta on kivunnut loppuvuoden aikana monilla paikakunnilla jo kahteen euroon. Nousun taustalla on ollut öljyn maailmanmarkkinahinnan nopea nousu. Bensa pysyy kalliina vielä talven ajan, mutta kevään kuluessa öljyn maailmanmarkkinahinnan lasku kääntää bensa hinnan laskuun. Bensa verotukseen ei ole tulossa ensi vuonna muutoksia. Bensa keskihinnassa ei vuosina 2021 ja 2022 ole suurta eroa. Bensa maksaa kumpanakin vuonna keskimäärin noin 1,65 euroa litralta.

Komponenttipulan vaikutus on näkynyt elektroniikan ja autojen hinnoissa. Viestinnän hinnat ovat nousseet kaikkien eniten verrattuna aiempaan hintakehitykseen. Muiden tuotteiden hinnoissa nousu on ollut edelleen varsin maltillista. Vaatteiden hinnat ovat edelleen jopa laskeneet. Kustannusten nousu ja kysynnän lisääntyminen alkavat kuitenkin näkyä myös muissa hinnoissa voimakkaammin ensi vuoden aikana.

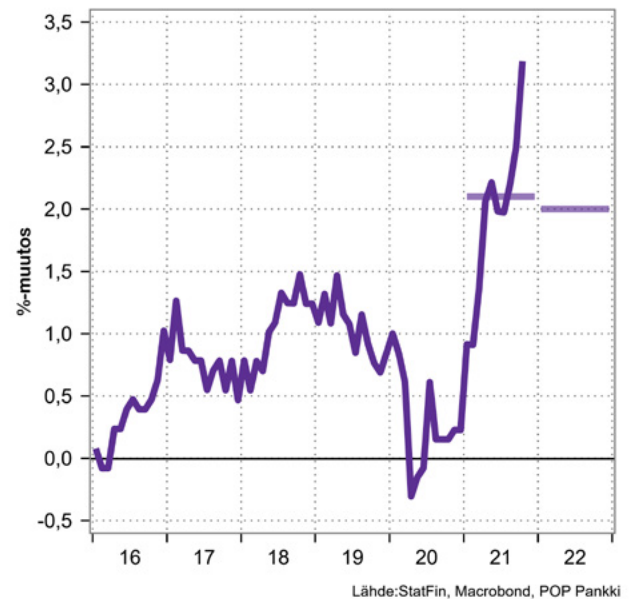
Toisaalta energian, raaka-aineiden ja kuljetusten hinnat kääntyvät laskuun, kun tuotannon ongelmat helpottuvat ja kysyntä normalisoituu. Ensi vuonna hintojen nousu koskee useampia tuoteryhmiä kuin tänä vuonna, mutta yksittäisten tuotteiden hintojen nousu on maltillisempaa. Kokonaisuudessaan hintojen nousu on noin samaa luokkaa kuin tänäkin vuonna, noin kaksi prosenttia.

Ensi vuonna hintojen nousu koskee useampia tuoteryhmiä kuin tänä vuonna, mutta yksittäisten tuotteiden hintojen nousu on maltillisempaa. Kokonaisuudessaan hintojen nousu on noin samaa luokkaa kuin tänäkin vuonna, noin kaksi prosenttia.

Bruttokansantuote

Kuluttajahinnat

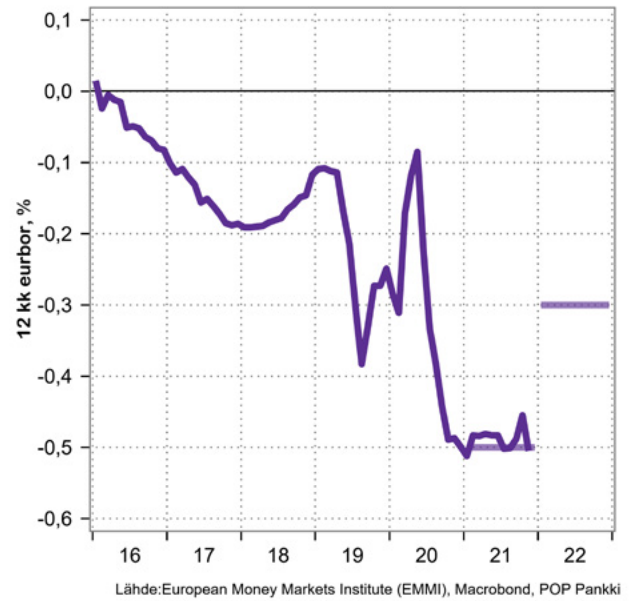
Vaikka inflaatio kiihtyy euroalueella, Euroopan keskuspankki ei nosta ohjauskorkojaan vielä ensi vuonna. EKP:n uudistetun strategian mukaan inflaatio voi jonkin aikaa ylittää kahden prosentin tavoitteen, kun se on pitkään ollut sen alle. Massiivisia velkakirjojen ostoja kuitenkin vähennetään ensi vuonna. Tämä nostaa maltillisesti pitkiä korkoja. Lyhyet korot ovat tänä

vuonna olleet noin -0,5 prosenttia. Ensi vuonna miinus hieman pienenee, mutta lyhyet korot pysyvät edelleen negatiivisina. Tämä tukee edelleen talouden toipumista, ja myös asuntomarkkinoiden kehitys on vakaata. Uusien asuntoluottojen keskimääräinen korko on pysynyt jo pitkään noin 0,7 prosentissa.

Bensiinin keskihinta

Lyhyet korot

TYÖTTÖMYYDEN LASKU VAUHDETTUNUT

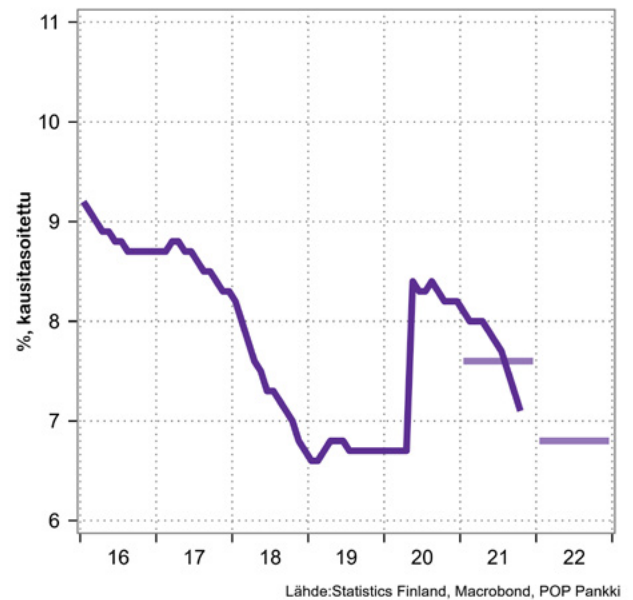
Työllisyys on kasvanut viime kesästä lähtien melko nopeasti. Lokakuussa työllisyysasteen trendi oli 72,7 prosenttia, mikä on jo yli koronakriisiä edeltäneen tason. Palvelualan edelleen toipuessa koronakriisistä työllisyyden kasvu jatkuu ensi vuonna 73,5 prosenttiin.

Vaikka työllisyyden kasvuluvut näyttävät erittäin positiivisilta, ei niiden perusta ole täysin vakaa. Työllisyyden kasvu on tullut valtaosin osa- ja määräaikaisista työsuhteista. Myöskään palkansaajien ja työtuntien määrä ei ole kasvanut yhtä voimakkaasti kuin työllisyys.

Työllisyystilanteen paraneminen on vähentänyt työttömien ja lomautettuna olevien määrää. Lomautettujen määrä on palautunut jo lähes normaalille tasolle. Myös työttömyysaste alkaa lähennellä koronakriisiä edeltänyttä tasoa. Vuoden 2020 keskimääräinen työttömyysaste jää 7,6 prosenttiin, mutta ensi vuonna työttömyys laskee noin 6,8 prosenttiin.

Talouden nopea elpyminen on tuonut esiin ongelman riittävän työvoiman saatavuudesta. Kysyntä on palautunut nopeasti, eikä kaikkia avoimia työpaikkoja saada täytettyä. Avoimien työpaikkojen jakautuminen on kuitenkin epätasaista. Esimerkiksi teollisuudessa ja monissa yrityspalveluissa avoimia työpaikkoja on edelleen vähemmän kuin ennen koronakriisiä. Puolestaan selvää kasvua avoimissa työpaikoissa on sosiaali- ja terveysalalla sekä kaupassa ja informaatioalalla.

Työttömyysaste

OSTOVOIMA KASVAA ENSI VUONNA

Palkansaajien ostovoima ei juuri ole kasvanut tänä vuonna, sillä hinnat ovat nousseet lähes yhtä paljon kuin palkat. Ensi vuonna palkkojen nousu on nopeampaa, kun sekä työvoimapula että hintojen nopea nousu näkyvät palkkaratkaisuissa. Hintojen nousu hidastaa silti edelleen ostovoiman kasvua. Ansiotulojen kasvu on kuitenkin noin prosentin nopeampaa kuin hintojen. Kotitalouksien talustilannetta parantaa huomattavasti se, että yhä suurempi osa saa palkkatuloja työllisyyden kasvaessa.

Eläkeläisten tulokehitys on ollut erityisen heikko tänä vuonna, sillä työeläkkeiden korotuksissa edellisvuoden inflaatiolla on suuri painoarvo. Inflaatio oli viime vuonna erittäin maltillinen, joten työeläkkeiden nimellinen nousu on tänä vuonna vain puoli prosenttia. Kuluttajahintojen noustessa tänä vuonna reilu kaksi prosenttia eläkeläistalouden reaalitulot laskevat selvästi. Ensi vuosi on valoisampi eläkeläistalouksille, kun eläkkeiden nimellinen nousu on yli kaksi prosenttia.

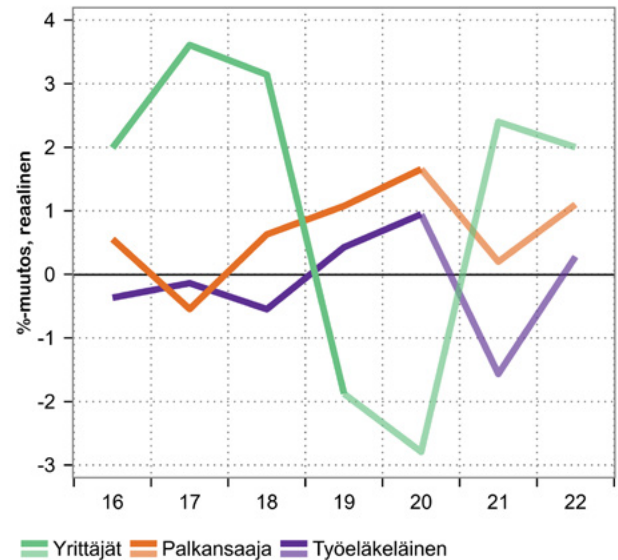
Viime vuosi oli useille yrittäjille todella haasteellinen, sillä korona-aika on kohdellut yrittäjiä hyvin eri tavoin. Toiset joutuivat sulkemaan toimintansa joko kokonaan tai suurelta osin, toiset taas kasvattivat kysyntäänsä ennätyslukemiin. Kokonaisuudessaan yrittäjien tulokehityksessä odotetaan tapahtuvan selvä käänne parempaan tänä vuonna, kun rajoitusten poistuminen on palauttanut monen yrittäjän toimeentulon. Ensi vuonna talouden toipuminen koronasta tukee edelleen yrittäjien tulokehitystä, mutta toisaalta nousevat palkat heikentävät yrittäjien tulojen kasvua.

MAATALOUDEN YRITTÄJÄTULO LASKEE

Maatalouden yrittäjätulo putoaa tänä vuonna yli viidenneksen. Tuotantopanosten voimakas hinnan nousu ja heikko satovuosi yhdessä pienentävät yrittäjille jäävää tuloa. Erityisesti viljanviljelyn tuotot pienentyvät voimakkaasti. Lannoitteiden hinnat ovat ennätyskallista korkealla ja hintataso säilyy tavanomaisesta korkeammalla myös ensi satokaudelle mentäessä. Lisäksi rehujen, energian ja rakentamisen hinnat rasittavat erityisesti kotieläntilojen kannattavuutta. Kustannusten nousun siirtäminen tuottajahintoihin on hidasta, mikä näkyy syksyn ja tulevan talven aikana vaikeina maatilojen talustilanteina. Kustannusten nousu syö markkinatuottoja ja yrittäjätulon lasku jatkuu ensi vuonna.

Suomessa korjattu viljasato oli heikko, ja erityisesti ohran ja kauran satomäärät jäivät normaalia pienemmiksi. Viljojen hinnat ovat syksyn aikana globaalisti tavanomaista huomattavasti korkeampia, ja hintataso pysyy keväällä tavanomaista pidempään korkealla. Rehuviljaa joudutaan tuomaan ensi kevään aikana niukan kotimaisen tarjonnan vuoksi.

Tulokehitys

Lähde: StatFin, Macrobond, POP Pankki

Viime vuoden maidontuotannon nousun jälkeen tuotanto laskee Suomessa tänä vuonna noin neljä prosenttia. Määrää pienentää osaltaan maitosektorin siirtyminen aikaisempaa voimakkaampaan sopimustuotantoon sekä tämän vuoden huono rehusato. Maidon ja muiden nestemäisten maitotuotteiden kysyntä on kotimaassa hieman laskussa, sen sijaan muun muassa juuston kysyntä kasvaa.

Naudanlihan tuotanto kulkee käsi kädessä maidontuotannon kanssa ja on hieman laskusuuntainen, mutta hintataso säilyi melko vakaana tänä ja ensi vuonna. Sianlihan kysyntä ja tuotanto ovat Suomessa laskusuuntaisia. Tähän vaikuttaa vahvasti viennin hiipuminen Kiinaan. Sekä broilerinlihan tuotannon että kulutuksen kasvu jatkuu tasaisena. Broilerinlihan kulutus ylittääkin Suomessa ensi vuonna sianlihan kulutuksen.